

POSUDEK

oponenta na diplomovou práci

Předložená práce kolegy Davida Hrona s názvem „Modifikace sekularizační teze v poslední třetině 20. století – komparace P. L. Bergera a R. Starka“ si klade za cíl, osvětlit na srovnání dvou výrazných postav sociologie náboženství - zástupce humanistické perspektivy (P. L. Berger) a perspektivy ekonomické (R. Stark) - některé problémy spojené s tradiční sekularizační tezí.

Práce je rozčleněna do osmi hlavních kapitol, včetně úvodu a závěru. Úvodu předchází anglické shrnutí a za závěrem následuje seznam použité literatury. V úvodu a závěru práce Hron explicitně reflektuje své vlastní (náboženské) předporozumění a jedním z východisek se mu tak stává teologické uchopení „člověka moderního“. Právě zde však až příliš paušálně připisuje teologickým přístupům pozici zastánců a obhájců sekularizace a v protikladu k nim pak souhlasně se Starkem a pozdním Bergerem deklaruje opuštění sekularizační teze.

Druhá kapitola představuje obecné uvedení do problematiky tematizace náboženství v moderním světě, vymezuje pojem sekularizace a podává rámcový přehled hlavních modelů sekularizace. Autor neopomenul zmínit ani klasické přístupy k těmto otázkám (É. Durkheim, M. Weber). Chybí zde však širší kontext sociologických paradigmat týkajících se problému sociální změny, s níž problematika modernity a sekularizace úzce souvisí (např. teze o privatizaci náboženství).

Třetí kapitola je věnována východiskům, přístupům, pojmosloví a hlavním tezím obou zpracovávaných autorů. Je třeba vyzdvihnout Hronův poctivý přístup, oba badatele pojednává na základě obsáhlé primární literatury a poměrně do hloubky; sekundární literatura a kritické reakce na jejich práce však absentují. Ve svém výkladu také neustále reflektuje vývoj P. L. Bergera a pečlivě rozlišuje mezi Bergerem raným (do 70-tých let) a pozdním (revize sekularizační teze).

Od čtvrté kapitoly začíná vlastní komparace, a to na úrovni společnosti a dějin náboženství (4. kapitola, „makro-úroveň“), na úrovni institucí (5. kapitola, „mezo-úroveň“) a na úrovni sekularizace vědomí a problematiky individuální zbožnosti (6. kapitola, „mikro-úroveň“). Diplomant akcentuje zejména konvergenční body obou přístupů v protikladu k tradičním sekularizačním tezím. Tímto akcentem však neubírá váhu rozdílům, které mezi oběma badateli panují v otázkách makro-sekularizace (Berger: v raném období hájí náboženský monopol středověké církve, navazuje na Weberovo odkouzlení světa; Stark: odmítá možnost náboženského monopolu a tedy i existenci „zlatého věku“ víry) a mikro-sekularizace (Berger: sekularizované vědomí; Stark: člověk nebyl/není nikdy plně náboženský, tedy nemohlo dojít k sekularizaci vědomí). Na úrovni mezo-sekularizace, kde oba autoři stojí poměrně blízko sebe, se Hron věnuje také otázkám plurality náboženských institucí včetně problematiky neviditelné sekularizace, skryté religiozity, neviditelného náboženství atp. Je škoda, že autor nedoplňuje výklad také konkrétními příklady různých forem sekularizace (viz. J. Casanova), více prostoru by si zasloužila také problematika nových náboženských hnutí, implicitních náboženství (ekologie, zdravá výživa), nových verzí tradičních náboženství (letniční hnutí, charismatická společenství) nebo občanského náboženství (R. N. Bellah).

Šestá kapitola se zabývá pohledem obou (amerických) autorů na otázku sekularizace v Evropě, kterou lze pro její historický vývoj považovat za specifický, od amerického kontextu odlišný, Stark sekularizaci v Evropě odmítá a rovněž podle Bergera je otázkou, zda lze na Evropu aplikovat koncept sekularizace spojený s modernitou.

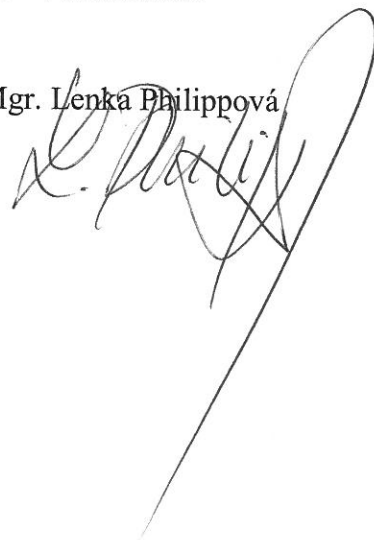
Po obsahové stránce hodnotím práci velmi kladně, Hron se nebojí vlastními slovy vykládat a porovnávat díla obou autorů a jde při tomto výkladu poměrně do hloubky. Práce je koherentní a logicky uspořádaná. Po formální stránce však vykazuje několik nedostatků, v textu jsou často gramatické chyby, špatná interpunkce a chyby v syntaxi. Mnohdy není zcela zřejmé, zda autor parafrázuje delší celek nebo zda se jedná o jeho vlastní úvahy. Také musím diplomantovi vytknout to, že neuvádí originální znění u explicitních citací, které v textu překládá do češtiny, vzhledem ke zmíněné problematické syntaxi by byl odkaz na anglické znění často více než žádoucí.

Práci doporučuji k obhajobě s touto otázkou do rozpravy: V čem je Evropa výzvou tradičním sekularizačním teoriím?

Pro uvedené výtky navrhuji hodnocení v rozmezí výborně – velmi dobře.

V Praze dne 3. května 2006

Mgr. Lenka Philippová

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'L. Philippová', written over the printed name. The signature is stylized and includes a long, sweeping flourish that extends downwards and to the right.